

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Kunta

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä [Kyllä. (huomioitanne) Tällä voidaan varmistaa tasavertaisempi ja tasalaatuisempi palvelu oppilaille ja opiskelijoille eri kuntien välillä. On kuitenkin hyödynnettävä jo olemassa olevia rakenteita ja yhteistyön malleja ja mahdollisesti jatkaa niiden toimintaa. Lisäksi on tärkeää huomioida eri oppilaitosten tarpeet, sillä koulut ja oppilaitokset ovat oppimisen ja kasvamisen yhteisöjä ja kuraattoreiden ja koulupsykologien tekemä opiskeluhuoltotyö (sekä yhteisöllinen että yksilöllinen) pitää säilyttää erottamattomana osana koulun toimintaa, jota voidaan suunnitella ja toteuttaa vain osana kouluyhteisöä – yhdessä lapsen opettajien ja koulun muun henkilökunnan kanssa yhteistyössä.]

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Hyvinvointialueella [Ohjausvastuuta tulisi olla koulutuksen järjestäjillä, jotta voidaan aidosti vastata kunkin oppilaitoksen oppilaiden ja opiskelijoiden tuen tarpeisiin sekä yhteisöllisesti että yksilöllisesti. Kannattaisimme alueellista muuten, mutta huolestuu on siinä, miten pienempien kuntien piirteet ja tarpeet tulevat parhaiten huomioiduksi. Hyvinvointialueella on paras näkemys kokonaisuudesta, mutta arvio tulee tehdä koulutuksen järjestäjän kanssa.]

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä [Kyllä, mutta on huomioitava myös oppilaitoskohtaiset erot ja tarpeet! Suunnitelma sitoo kuntia samoihin suuntiin työnteossa, mutta varmennus suunnitelmien toteutumisesta on tärkeää. Tällöin kuntajohtamisen merkitys myös korostuu.]

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Kannatettava esitys. On tärkeää, että kaikki strategiset suunnitelmat kytkeytyvät toisiinsa, mutta eivät ole liian päällekkäisiä toistensa suhteen. Lisäksi on huomioitava eri oppilaitosten erilaiset tarpeet.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

-

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Huomioitanne []. Asikkalassa on tehty hyvää kehittämistyötä, kuten seudullisestikin. Jotta kaikki alueella olevat hyvät käytännöt ja rakenteet sekä toimintamallit saataisiin hyödynnettyä, on tehtävä tiivistä ja hyvää kehittämistä edelleen]

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Opiskeluhoollon kirjaamisen ohjeistusta on hyvä tarkentaa sekä laadun yhtenäistämiseksi että yksilön tietosuojan vahvistamiseksi.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

-

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

Muita huomioitanne [Riippuu siitä, mikä on tämänhetkinen tietojärjestelmä, mikä kussakin kunnassa on käytössä. Tärkeää on kouluttaa henkilöstöä riittävästi ja riittävän varhaisessa vaiheessa.]

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhoillon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhoillon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoillon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhoiltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Hyvä asia. On kuitenkin tärkeää huomioida myös ne tilanteet, joissa lapsi ei koe tarvitsevansa palveluja. (Toki tällöin on käytössä lastensuojelun prosessit) Tämä vaatii myös koulun henkilöstön kouluttamista tuen tarpeiden arvioimiseksi ja oikea-aikaisen tuen piiriin saattamiseksi.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoiltoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Ei, ohjaus- ja kehittämisvastuut tulee säilyttää nykyisellään [Tulisi säilyttää nykyisellään]

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Se, että oppilashuollon palvelut säilyvät ensisijaisesti oppilaitoksissa uudistuksen jälkeen, on hyvä asia. Huoli on kuitenkin oppilashuollon henkilöstön (kuraattorit/psykologit/kouluterveydenhoitajat) työtehtävien painottuminen yksilökohtaiseen työskentelyyn yhteisöllisen työn painottamisen sijasta. Työn painopiste olisi tärkeää säilyttää ennaltaehkäisevässä työskentelyssä ja täten yhteisöllisessä työssä. Vaikka tarkoituksena on varmistaa jokaiselle kunnalle lakisääteiset palvelut, on huomioitava, että joillakin alueilla/joissakin kunnissa on jo erinomaiset resurssit. Huolena on, että mikäli työtä lähdetään näissä toimipisteissä muuttamaan ja resursseja heikentämään, työntekijöitä voi uhata eettinen uupumus, koska työtä ei voi tehdä enää yhtä laadukkaasti kuin aiemmin, jolloin riskinä on työntekijän irtisanoutuminen ja täten myös resurssin saatavuuden heikentyminen. Jo tällä hetkellä on haasteellista saada riittävästi oppilashuollon henkilöstöä jokaiseen toimipisteeseen.

Lausunto on tehty yhteistyössä oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Haapanen Petri
Asikkalan kunta

